



Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2005-730-0028
Dok.: SAL40039

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 af 8. marts 2005 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af et centralt dna-profilregister og retsplejeloven (Udvidelse af dna-profil-registerets persondel, indikationskrav ved legemsundersøgelse m.v.) (L 14).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes uanset at Dna-profilregisteret ikke på alle punkter er omfattet af den generelle regulering i persondataloven give en uddybende kommentar til høringssvaret fra Datatilsynet, herunder i forhold til bestemmelserne i persondataloven om proportionalitetsprincippet og kravet om at undgå unødige dataophobning.”

Svar:

I det omhandlede høringssvar fra Datatilsynet anføres det i pkt. 1, at det foreliggende lovforslag rejser spørgsmål i forhold til de grundlæggende principper indeholdt i persondatalovens § 5. Datatilsynet finder således, at der er grund til at overveje, hvorvidt den foreslåede udvidelse af dna-profil-registeret harmonerer med bestemmelserne i persondatalovens § 5, herunder navnlig proportionalitetsprincippet og kravet om at undgå unødige dataophobning, jf. § 5, stk. 3.

Datatilsynet anfører endvidere bl.a., at lovforslaget vil medføre, at der bliver indsamlet og opbevaret biologisk materiale med følsomme personoplysninger i væsentligt større omfang end tidligere, og at antallet af registreringer i selve dna -profil-registeret bliver kraftigt forøget.

Datatilsynet finder på den baggrund, at hensynet til effektivt at kunne efterforske forbrydelser ved hjælp af en væsentlig udvidelse af dna-profil-registeret må afvejes nøje i forhold til hensynet til bl.a. at begrænse indsamling og opbevaring af følsomme personoplysninger, og at forslaget kun bør gennemføres, hvis væsentlige samfundsmæssige hensyn findes at tale derfor.

Datatilsynet har lagt til grund, at persondatalovens regler finder anvendelse på dna-profil-registeret.

Som anført i den kommenterede høringsoversigt vedrørende lovforslaget, er rammerne for dna-profil-registeret fastsat i lov nr. 434 af 31. maj 2000 om oprettelse af et centralt dna-profilregister. Dna-profil-registeret er hermed gjort til genstand for særskilt lovregulering bl.a. med hensyn til, hvilke oplysninger der kan registreres, registerets anvendelsesmuligheder, sletningsregler, adgang til egenaces og adgang til videregivelse af oplysninger til andre myndigheder mv. Efter Justitsministeriets opfattelse er dna-profil-registeret derfor på disse punkter ikke omfattet af den generelle regulering i persondataloven.

Den foreslåede udvidelse af registerets personkreds er imidlertid efter Justitsministeriets opfattelse ikke uforenelige med principperne i persondataloven.

I bemærkningerne til lovforslaget er der redegjort for de hidtidige praktiske erfaringer med det nuværende meget snævert afgrænsede dna-profil-register. Som det bl.a. fremgår heraf, stammer langt de fleste sporfund i dna-profil-registeret i dag fra kriminalitetsformer, der ikke kan føre til registrering i dna-profil-registerets persondel. F.eks. stammer ca. 2/3 af alle de registrerede sporfund fra indbrud, men personer sigtet for indbrud kan som udgangspunkt ikke registreres. Udviklingen på det kriminaltekniske område har endvidere gjort det muligt at sikre dna-profiler som ”genetiske fingeraftryk” ved langt flere former for kriminalitet, end det er muligt at registrere sigtede personer for efter de gældende regler.

Som beskrevet i bemærkningerne til lovforslaget, vil den foreslåede udvidelse af dna-profil-registeret skabe parallelitet til fingeraftryksregisteret og dermed give politiet et markant bedre redskab til at kunne efterforske og opklare forbrydelser hurtigt og effektivt. Med lovforslaget sikres således en relevant og samfundsnyttig brug af det betydelige efterforskningspotentiale, der er ved dna-spor, og som politiet i dag ikke kan udnytte fuldt ud i arbejdet med at opklare forbrydelser. Efter Justitsministeriets opfattelse er lovforslaget derfor begrundet i klare og væsentlige samfundsmæssige hensyn, og udvidelsen af dna-profil-registeret må forventes at få effekt på politiets opklaringsprocenter samt på længere sigt også en præventiv effekt.

For så vidt angår spørgsmålet om sammenhængen mellem dna-profil-registeret og det bagvedliggende biologiske materiale, anses dette materiale for et særskilt manuelt register, der er undergivet persondatalovens regler, og som er anmeldt til Datatilsynet. Opbevaringen af dette materiale hos Retsgenetisk Afdeling ved Retsmedicinsk Institut på Københavns Universitet er undergivet strenge sikkerhedsforanstaltninger, ligesom der er fastsat særdeles snævre anvendelsesmuligheder for materialet, jf. også besvarelsen af spørgsmål nr. 5 og 9 vedrørende det i folketingsåret 2004-2005, 1. samling, fremsatte lovforslag (L 24).

Justitsministeriet kan i øvrigt henvise til afsnit 2.3. i de almindelige bemærkninger i lovforslaget. Heraf fremgår det bl.a., at Rigsadvokaten i 1999 nedsatte en arbejdsgruppe, der har til opgave at

overveje, hvilke retningslinier der kan fastsættes for opbevaring, destruktion mv. af biologisk materiale, som er tilvejebragt ved legemsindgreb, og som kan anvendes i forbindelse med efterforskningen af straffesager. Det fremgår videre, at den hidtidige ordning for håndteringen af disse prøver er beskrevet i bemærkningerne til lovforslag nr. L 107 (1999-2000) om oprettelse af et centralt dna-profil-register. Det anførte sted fremgår det bl.a., at det biologiske materiale fra legemsindgreb – typisk blodprøver – som analyseres på politiets anmodning, opbevares hos Retsgenetisk Afdeling, der som udgangspunkt destruerer materialet 12 måneder efter analysens foretagelse. Ønsker politiet af bevismæssige årsager, at det biologiske materiale opbevares af Retsgenetisk Afdeling i længere tid, skal politiet fremsætte en begrundet anmodning herom.

Ved vurderingen af spørgsmålet om en udvidelse af dna-profil-registeret er det således efter Justitsministeriets opfattelse væsentligt at være opmærksom på, at spørgsmålet om opbevaring og destruktion af det bagvedliggende materiale i realiteten vedrører et særskilt reguleret manuelt register, som i øvrigt er undergivet persondatalovens regler og Datatilsynets tilsyn.

Datatilsynet anfører i pkt. 2 i høringssvaret, at i medfør af persondatalovens § 5, stk. 5, må indsamlede oplysninger ikke opbevares på en måde, der giver muligheder for at identificere den registrerede i et længere tidsrum end det, der er nødvendigt af hensyn til de formål, hvortil oplysningerne behandles. Det anføres videre, at Datatilsynet finder, at en ændring af sletningsfristen, hvorved en person, der ikke findes skyldig i et strafbart forhold, skal stå anført i dna-profil-registeret i en så lang periode som foreslået (dvs. indtil det fyldte 80. år) alene bør ske, hvis væsentlige samfundsmæssige hensyn tilsiger dette. Datatilsynet anbefaler således, at det nøje overvejes, om en så markant ændring af sletningsreglerne er saglig og nødvendig set i forhold til de formål, man ønsker at forfølge med registreringerne.

Persondatalovens § 5, stk. 5, finder efter Justitsministeriets opfattelse ikke anvendelse på dna-profil-registeret, jf. ovenfor, men Justitsministeriet finder, at forslaget om også for så vidt angår sletningsreglerne at skabe parallelitet til fingeraftryksregisteret er begrundet i klare og væsentlige samfundshensyn. Formålet med registreringerne i dna-profil-registerets persondel er således at sikre politiet et redskab til at kunne opklare kriminalitet hurtigt og effektivt – herunder hurtigst muligt at kunne udelukke uskyldige fra mistanke.

Der kan endvidere henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 10 vedrørende det i folketingsåret 2004-2005, 1. samling, fremsatte lovforslag (L 24). Som det bl.a. fremgår heraf, har Rigspolitiets Kriminaltekniske Afdeling og Rejsehold oplyst, at der i det eksisterende dna-profil-register er adskillige eksempler på, at sigtede, men ikke dømte personer, der er optaget i dna-profil-registerets persondel, efterfølgende har begået kriminalitet og er blevet identificeret via registeret. Det er bl.a. på denne baggrund Rigspolitiets opfattelse, at en ophævelse af reglen om sletning

efter 10 år for sigtede, men ikke dømte personer vil betyde en væsentlig styrkelse af registerets anvendelse i den samlede kriminalitetsbekæmpelse.

Pkt. 3 i Datatilsynets høringssvar vedrører lovforslagets § 1, nr. 6, hvorefter der gives adgang til fortsat at opbevare dna-profiler af personidentificerede sporfund, hvis personen ikke er eller har været sigtet for den pågældende forbrydelse, og vedkommende samtykker i fortsat registrering. Datatilsynet anfører, at denne bestemmelse rejser spørgsmål om, hvorvidt det i bestemmelsen forudsatte samtykke fra den registrerede skal leve op til persondatalovens krav til et samtykke. Det følger således bl.a. af persondatalovens § 3, nr. 8, at der ikke kan indhentes et stiltiende eller indirekte samtykke. Endvidere kan den registrerede til enhver tid tilbagekalde et samtykke i henhold til persondatalovens § 38.

Persondatalovens § 3, nr. 8, og § 38 finder som nævnt ikke anvendelse på dna-profil-registeret. Det er imidlertid for at undgå bevistvivl forudsat i lovforslaget, at et samtykke i medfør af bestemmelsen i lovforslagets § 1, nr. 6, skal meddeles skriftligt, ligesom samtykket naturligvis til enhver tid vil kunne tilbagekaldes, hvorefter det personidentificerede spor skal slettes af registerets spordel, jf. dna-profil-registerlovens § 4, stk. 1, nr. 1.

Datatilsynet gør i høringssvarets pkt. 4 opmærksom på, at registerindsigt efter persondatalovens § 31 på begæring skal meddeles skriftligt, jf. lovens § 34, stk. 1. Af dna-profil-registerlovens § 6 fremgår det derimod, at en registreret person ved personlig henvendelse til politiet kan få mundtlig underretning om de oplysninger, der er registreret om vedkommende selv. Datatilsynet anbefaler i den forbindelse, at det i forbindelse med lovforslagets behandling afklares, om – og i givet fald i hvilket omfang – lovforslaget tilsigter at fravige persondatalovens regler.

Dna-profil-registeret er som nævnt efter Justitsministeriets opfattelse ikke omfattet af persondatalovens regler. For så vidt angår adgangen til registerindsigt i medfør af dna-profil-registerlovens § 6 kan det oplyses, at begrænsningen til mundtlig registerindsigt er begrundet i hensynet til de registrerede personer. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslag nr. L 107 (1999-2000) om oprettelse af et centralt dna-profilregister, taler hensynet til at sikre den registrerede person mod tredjemands pression for at få kendskab til de registrerede oplysninger for, at der alene kan gives mundtlig indsigt. Der tænkes her bl.a. på eventuelle arbejdsgivers krav om forevisning af registerudskrift, f.eks. som betingelse for ansættelse. I Strafferetsplejeudvalgets udtalelse af 16. august 2004 vedrørende det foreliggende lovforslag har Strafferetsplejeudvalget i øvrigt anført, at udvalget efter en samlet vurdering ikke finder tilstrækkeligt grundlag for at foreslå en ændring af dna-profil-registerlovens § 6.

Det skal endelig nævnes, at der i en række af politiets efterforskningsregistre – herunder fingeraftryksregisteret – ud fra efterforskningsmæssige hensyn ikke er fastsat adgang til registerindsigt for registrerede personer.

Datatilsynet anmoder endvidere (pkt. 7) om at blive orienteret om arbejdet i den ovenfor omtalte arbejdsgruppe under Rigsadvokaten. Datatilsynet anmoder endvidere om at blive hørt, inden der fastsættes nye retningslinier for opbevaring, destruktion mv. af det bagvedliggende biologiske materiale.

Justitsministeriet vil orientere Datatilsynet, når rapporten fra Rigsadvokatens arbejdsgruppe foreligger. Tilsvarende vil eventuelle nye retningslinier for det særskilte manuelle register, som det bagvedliggende biologiske materiale udgør, naturligvis blive anmeldt til Datatilsynet, jf. i øvrigt ovenfor.

Datatilsynet henleder afslutningsvis opmærksomheden på, at anvendelse af det biologiske materiale til forskning kræver anmeldelse til og udtalelse fra Datatilsynet, hvis der kan udledes personhenførbare oplysninger fra det biologiske materiale.

Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til afsnit 2.3. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget, hvor det er beskrevet, at Justitsministeriet over for Retsgenetisk Afdeling har fastsat meget snævre grænser for adgangen til at anvende det biologiske materiale til forskning. Adgangen til at anvende dette materiale til forskning er således indskrænket i forhold til de almindelige regler i persondataloven om statistiske og videnskabelige undersøgelser, jf. persondatalovens § 10.

Justitsministeriet har tilkendegivet over for Retsgenetisk Afdeling, at afdelingen – af hensyn til behovet for en stadig kvalitetssikring, forbedring og videreudvikling af de analysemetoder, som anvendes i straffesager – vil kunne anvende det biologiske materiale, der opbevares på politiets vegne, til undersøgelser til brug for kvalitetssikring og metodeudvikling. Som beskrevet ovenfor udgør dette biologiske materiale et særskilt manuelt register, der er omfattet af persondatalovens regler. I det omfang der iværksættes sådanne undersøgelser til brug for kvalitetssikring og metodeudvikling, forudsættes Retsgenetisk Afdeling at iagttage persondatalovens § 45, stk. 1, nr. 3, jf. § 43 om anmeldelse mv. til Datatilsynet af behandlinger i videnskabeligt eller statistisk øjemed.

Justitsministeriet har samtidig tilkendegivet over for Retsgenetisk Afdeling, at det biologiske materiale, som hidrører fra straffesager, i overensstemmelse med instituttets praksis ikke må anvendes til andre former for forskning. Anvendelse af det biologiske materiale til andre former for forskning kan således alene komme på tale med Justitsministeriets tilladelse til et konkret forsk-

ningsprojekt og da alene på nærmere angivne vilkår, herunder at forskningsprojektet skal være anbefalet af den relevante videnskabetiske komité, samt at materialet alene må anvendes i anonymiseret form. Retsgenetisk Afdeling har oplyst, at der aldrig er modtaget forespørgsler om anvendelse af det biologiske materiale til forskningsprojekter. En eventuel ansøgning om et konkret forskningsprojekt ved brug af det biologiske materiale forudsættes i givet fald anmeldt til Datatilsynet til udtalelse i overensstemmelse med persondatalovens § 45, stk. 1, nr. 3, jf. § 43.